

המדדים נעים, אבל העולם כבר במקום אחר

על משבר ההבנה הכלכלית בעידן הדיגיטלי

ד"ר בלה ברדה ברקת

מדד התמ"ג (GDP) עולה.
האינפלציה מתייצבת.
שיעור האבטלה נמוך.
לכאורה, הכלכלה במצב טוב.

ובכל זאת, משהו מרגיש לא הגיוני.

אנשים חווים חוסר יציבות, שחיקה, חוסר שייכות לשוק העבודה.
הדור הצעיר לא מצליח לרכוש נכסים, מעמד הביניים מתכווץ, ומשברים
פיננסיים צצים במהירות מפתיעה, כאילו מתוך מקום שהמודלים לא ראו.

**אולי התחושה הזו אינה מקרית.
אולי הבעיה אינה במציאות, אלא בכלים שנועדו לתאר אותה.**

מאז המחצית הראשונה של המאה ה-20,
הכלכלה המקרו־מודרנית נשענה על סט של
מדדים ברורים כמו תוצר, אינפלציה, אבטלה, יחס
חוב־תוצר.

כל מדד כזה נולד מתוך תפיסת עולם מסוימת,
תעשייתית, ריכוזית, לאומית.

זו הייתה כלכלה פיזית של מוצרים, עבודה,
מפעלים ומדינות. המדדים, אם כן, תוכננו
למדוד קצב צמיחה של אומה, צריכה של משק
בית, שינויים ברמת מחירים.

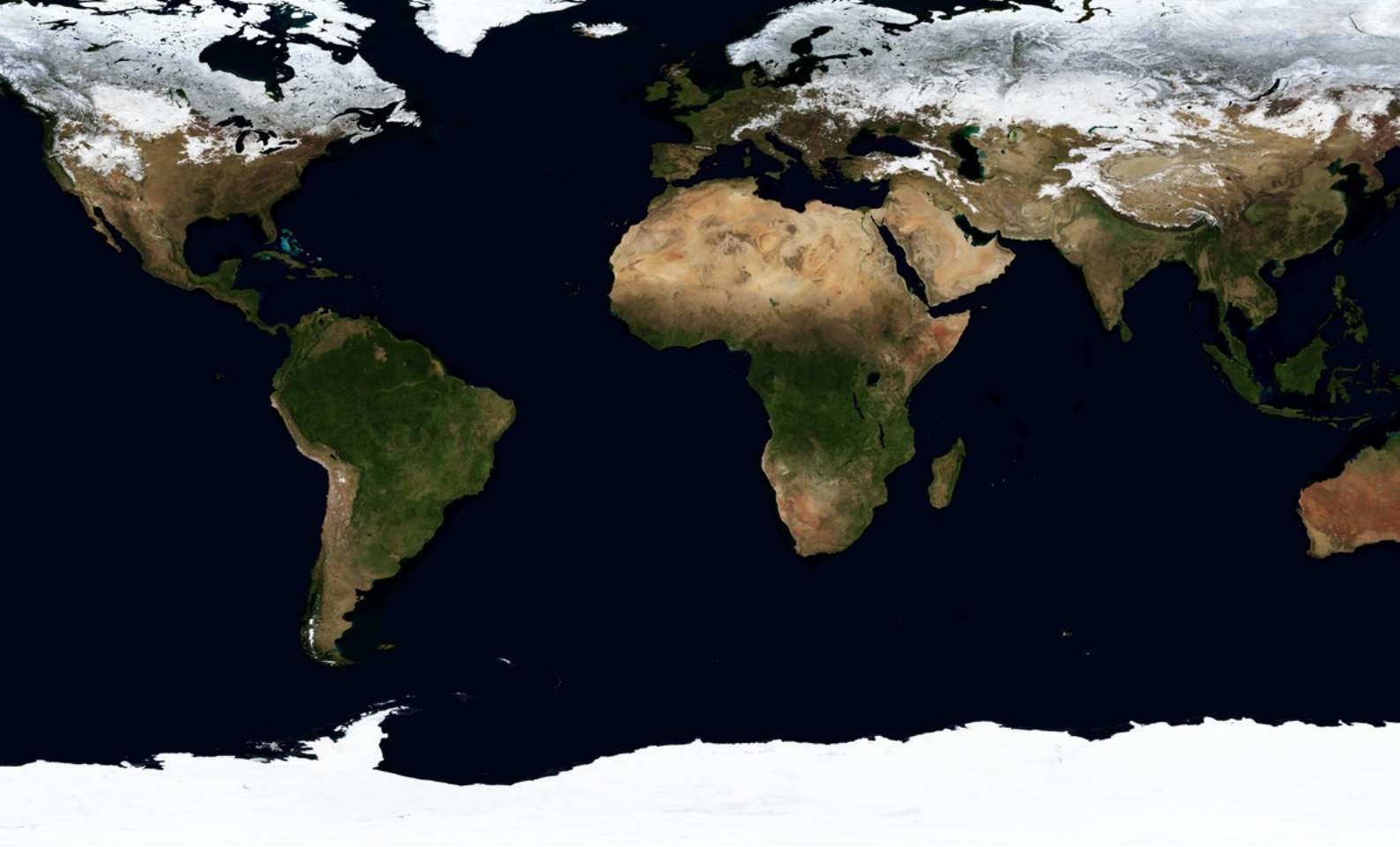
אבל בעשורים האחרונים, התשתית הכלכלית
השתנתה מן היסוד. העולם עבר ממצב של ייצור
פיזי למבני ערך מבוססי קוד, דאטה, תשומת לב,
רשתות ומוניטין.

חברות כבר לא נמדדות לפי כמות הסחורה
שהן מייצרות, אלא לפי יכולתן לאסוף מידע,
לצפות התנהגות, וליצור מערכת יחסים
דיגיטלית עם המשתמש.

במילים אחרות, הערך עבר מהחומר ליחסים.
מה שמניע את הכלכלה הוא כבר לא רק ייצור
ומכירה, אלא מעורבות, קישוריות, זמן מסך,
והשפעה רשתית.

הבעיה היא שהמדדים הכלכליים הקיימים לא
יודעים להתמודד עם זה.

ה־GDP, למשל, רושם כל פעילות כלכלית כ"חיובית", גם אם היא שוחקת את האדם או משחיתה את האקלים.

הוא אינו מבחין בין רווח שמיוצר ממכירת תרופה לבין רווח שמופק ממכירת מערכת מעקב ביומטרית.

יותר מכך, הוא אינו יודע למדוד את ערך הזמן האנושי, את איכות המידע, או את משקלו של אלגוריתם בהחלטה פיננסית.

שוק העבודה הוא דוגמה נוספת.

**מדדי אבטלה מניחים הבחנה ברורה בין "מועסק" ל"לא מועסק".
אך מה עושים עם מיליוני אנשים במעמד ביניים חדש, חצי עצמאים, חצי
מזדמנים, חצי מובטלים? האם אמן דיגיטלי שעובד דרך פלטפורמה גלובלית
נחשב "מועסק"? ומה עם יוצר תוכן שמרוויח מעוקבים יותר מאשר ממשכורת?**

**גם האינפלציה, אבן יסוד בכל דיון כלכלי, נמדדת דרך סל מוצרים, אך אינה
כוללת לעיתים את ההוצאה האמיתית על שירותים דיגיטליים, חינוך פרטי,
בריאות מותאמת אישית או צרכים פסיכו־חברתיים.**

**וכשהצריכה עוברת לענן, והנתונים נשארים על הקרקע,
המדדים מתארים עולם שכבר איננו.**

מה המשמעות של זה?

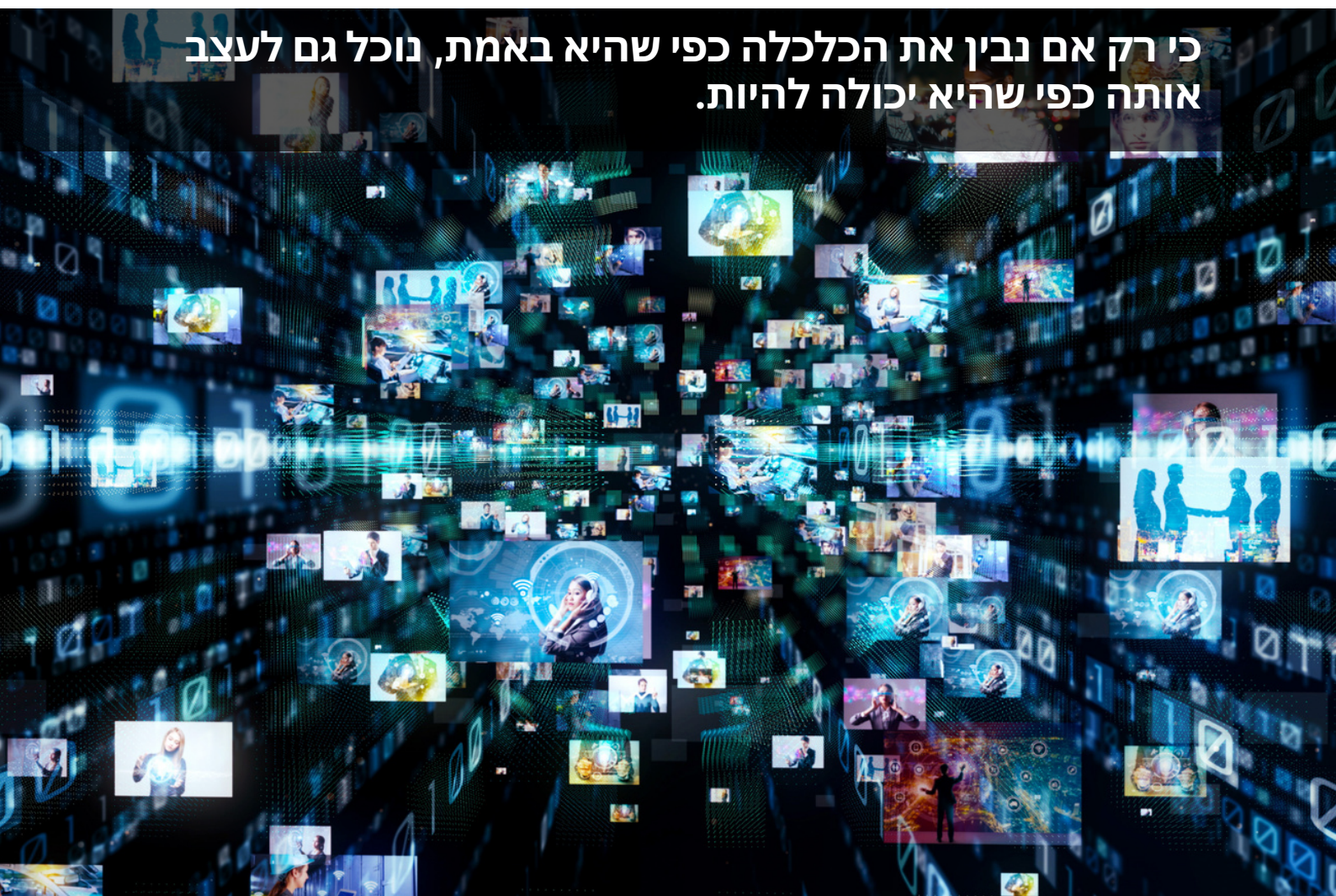
ברמה המעשית, אפשר לומר שקובעי המדיניות מתבססים על מדדים שמטעים אותם, וברמה החברתית, חשוב לשים לב שתחושת הזרות של הציבור גוברת, כי הוא חווה מציאות שהשפה הכלכלית אינה מכירה בה.

ואילו ברמה הפילוסופית, אנחנו ממשיכים להאמין במספרים, גם כשהם הפסיקו לספר את הסיפור.

יש צורך, אם כן, לא רק בתיקון של נוסחאות, אלא המצאה מחדש של שפת מדידה כלכלית.

מדדים שמבינים ערך מבוזר, מעריכים זמן אנושי, כוללים נתוני השפעה ולא רק ייצור, כלים שמסוגלים לקרוא את הכלכלה החדשה, גם כשהיא לא נראית כמו זו של אתמול.

כי רק אם נבין את הכלכלה כפי שהיא באמת, נוכל גם לעצב אותה כפי שהיא יכולה להיות.

Dr. Bella Barda Bareket

DR. BELLA BARDA BAREKET, ADV.

WWW.GLOBALTRENDS.SOLUTIONS